

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות ד.

עין משפט גר מצוה

ח א מיי פ"ב מהל' יבוס
הלהב ד סגנו עשין נא
טושי"ע א"כ עין קסמ
ספיק ד ונדבך אלפס פק
ז דכמות דף קא [א]:
ח ב מיי פ"א מהל'
עבודת כוכבים הל' טו
קמג לאון נה (טושי"ע י"ד
סימן קעט):
א ג מיי פ"ב מהל' אסורי
ביאה הל' גי:

תוספות ישנים

(א) ועוד י"ל מין דלאיכא
קרא דממעט לכו (בפגמיה
טו) נה בני ישראל ולא נות
[ישראל] ושי"מ דלון
להקשות [להדין] ללמא כל
שישנו בלא תלבש ישנו
גבדלים. וכן אפרכ משום
ללאו חזר וימנה הו
מנויחוהו חזר הו המון
גרמא ודו חזר הו המון
גרמא ודון להשומע לא
חייבום ולא בפטור. ולא
דמי להא דאמרין כל שישנו
בכל תאלל חזן ישנו בקוס
אכיל מנה דמחן וימנה
איתמרו וכללו [הון] זמן
גרמא: אלא אוב ידעונו
בכל מכשפים היו כו.
והקשה ר"ר יעקב
מאורלייני"ש אמאי לא
אמרין אוב ידעונו הוה
דבר שיהי בכלל יואל מן
הכלל דמכשפה ליוון דבבר
החדש בסקילה ו"ל אי
עד שחייטו המנוב לכללו
פירוט ו"ל איך קאמר
שמעל עד הכלל לומר מה
אוב ידעונו בסקילה חף
מכשפה בסקילה ו"ל דלון
זה נקרא דבר חדש סיון
שאינו סותר הכלל שאינו רק
מסוף מיתה מתורה. וכן
פי' הקוטרס לתמן גבי
אסמ מוצע דלא דמי לאסמ
כלל שאר שמונת ליות כל
דמו קרב על גבי המונח
ויאל לתמן בחיות שלל
מתאלל לכל דין זה בשאר
אשמות אבל בצלן מיתה
היתה לו ויאל לדון
לחופפת מיתה. וע"ל דלא
הו דבר חסר סיון דמק
אינה מפורשת אלא אמא
לאשמעין דלא חסר
אדעתינן לומר דהוא חסר
כמו שאר מיתה סמס
האמורה בטורה אלא אמא
אוב ידעונו לגלוי דהוא
בסקילה:

מוסף רש"י

סמוכים לעד לעולם.
בגדני מורה חביב לאמתי
דבר יפקודו סמוכים לעד,
סמית כל פקודיו עשויים
חלמת ויבר ולזכרן ולא
דבר רק (ברכות יג).
שאין חוסמין אותה.
אין מנערין כל שלל
חלמת אי אפשי' צו (שבת
כג). מכשפה לא תחיה.
ולא פירש באזו מיתה
מומח, ונאמר אלא כל
שוכט עם בהמה מות
עמו (ברכות כג). סמכו
ענין לו. סמכו פרשת
מכשפה לא תחיה לשוב
עם בהמה (שם) סמן עין
המכשף לשוב עם בהמה.
עין פרשה (סנהדרין טו).
מה שרוב עם בהמה
בסקילה. הא ליפנין לה
דמיהם צם דמיון צם
בפרשת קדושים תהיו,
ומרין לה מאזו ידעונו
לא דרש סמוכן.

כדמסיק טעמא הואיל ואישתרי ואשתרי ולהכי קאמר תימי אחות אשה
מאשת אח ולא קאמר תימי מאשת אח כדאמר בכל הני דלקמן תימי
ממילה תימי מכיבוד אז ואינו מזכיר אחות אשה משום דלמילף בכל
דוכתי קאתי ואומר ר"י דמאשת אח לא מצי למילף בעלמא דלידחי
עשה לא תעשה שיש צו כרת דלשני
אשת אח דמאותו צדק ואי אפשר
בעינן אחר לקיים מצות יבוס דל"כ
בטלה מצות יבוס אצל מכלאים
בזינית ילפי' ספיר בעלמא דאי לא
מקיימת מצות תכלת בפשת' מקיימת
בצמר ואפ"ה דמי וכן וגלה את כל
שערו למזורע מיקיים כשער דהימר
דכל שערו קרינא זיה כמו כל מלאכה
לא תעשו לשנת דלא קאי אלא
אמלאכות דלא דמו שנת א"י כל
שערו ממס ובצמר פאת ראשו
וזקנו וכן כל הני דמיימו מיקיימי
דוכתא אחריתי:

דבתיב לא תלבש שעמנו וסמך
ז"ה גר"י"ם וכו'. ואיכא
ליכא למימר דלמקום גדלים אלא
תלבש שעמנו כדאמר בסמוך במקום
כי ישנו לא תחוס דל"כ לשתוק
קרא מיינה וממילא ידעינן דלא דמי
עשה לזינית לאו דללאים וגבי יצמה
נמי בסמוך ליכא למידרש כי הכא
דכלאו קרא ה"א דחוסמין אותה ולא
יחלוץ לה על כחו הקשה ר"ר יעקב
דאורלייני"ש דלחייבו נשים בזינית
לדית לן למימר כל שישנו בלא תלבש
שעמנו ישנו בגדלים חף ע"ג דלאו
היקש הוא אלא סמוכים דתרי קראי
נייהו מ"מ דרשינן הכי צפ"ק דערבין
(דף ג:) ובהתכלת (מנחות מג). דקאמר
הכל חייבין בזינית כהנים לזיס
ישראלים ומסיק דכהנים צפ"ק דערבין
ישארילס הואיל ואישתרי גביהו
כלאים בזינית מ"מ לא לחייבו קמ"ל
נהי דאישתרי בעידן עבודה שלא
בעידן עבוד' לא אישתרי דמשמע דאי
אישתרי לגמרי הו מיפטרי בזינית
דהו דרשינן כל שאינו בלא תלבש
שעמנו אינו בגדלים כ"ש שיש לנו
לדרוש לחומרא ולחייב נשים בזינית
ו"ל דהא דנשים פטורות בזינית היינו
משום דילין לה (קדושין נה). רב אחא בר
רמיא

דבתיב לא תלבש שעמנו וסמך
ז"ה גר"י"ם וכו'. ואיכא
ליכא למימר דלמקום גדלים אלא
תלבש שעמנו כדאמר בסמוך במקום
כי ישנו לא תחוס דל"כ לשתוק
קרא מיינה וממילא ידעינן דלא דמי
עשה לזינית לאו דללאים וגבי יצמה
נמי בסמוך ליכא למידרש כי הכא
דכלאו קרא ה"א דחוסמין אותה ולא
יחלוץ לה על כחו הקשה ר"ר יעקב
דאורלייני"ש דלחייבו נשים בזינית
לדית לן למימר כל שישנו בלא תלבש
שעמנו ישנו בגדלים חף ע"ג דלאו
היקש הוא אלא סמוכים דתרי קראי
נייהו מ"מ דרשינן הכי צפ"ק דערבין
(דף ג:) ובהתכלת (מנחות מג). דקאמר
הכל חייבין בזינית כהנים לזיס
ישראלים ומסיק דכהנים צפ"ק דערבין
ישארילס הואיל ואישתרי גביהו
כלאים בזינית מ"מ לא לחייבו קמ"ל
נהי דאישתרי בעידן עבודה שלא
בעידן עבוד' לא אישתרי דמשמע דאי
אישתרי לגמרי הו מיפטרי בזינית
דהו דרשינן כל שאינו בלא תלבש
שעמנו אינו בגדלים כ"ש שיש לנו
לדרוש לחומרא ולחייב נשים בזינית
ו"ל דהא דנשים פטורות בזינית היינו
משום דילין לה (קדושין נה). רב אחא בר
רמיא

דכתיב לא תלבש שעמנו וסמך
ז"ה גר"י"ם וכו'. ואיכא
ליכא למימר דלמקום גדלים אלא
תלבש שעמנו כדאמר בסמוך במקום
כי ישנו לא תחוס דל"כ לשתוק
קרא מיינה וממילא ידעינן דלא דמי
עשה לזינית לאו דללאים וגבי יצמה
נמי בסמוך ליכא למידרש כי הכא
דכלאו קרא ה"א דחוסמין אותה ולא
יחלוץ לה על כחו הקשה ר"ר יעקב
דאורלייני"ש דלחייבו נשים בזינית
לדית לן למימר כל שישנו בלא תלבש
שעמנו ישנו בגדלים חף ע"ג דלאו
היקש הוא אלא סמוכים דתרי קראי
נייהו מ"מ דרשינן הכי צפ"ק דערבין
(דף ג:) ובהתכלת (מנחות מג). דקאמר
הכל חייבין בזינית כהנים לזיס
ישראלים ומסיק דכהנים צפ"ק דערבין
ישארילס הואיל ואישתרי גביהו
כלאים בזינית מ"מ לא לחייבו קמ"ל
נהי דאישתרי בעידן עבודה שלא
בעידן עבוד' לא אישתרי דמשמע דאי
אישתרי לגמרי הו מיפטרי בזינית
דהו דרשינן כל שאינו בלא תלבש
שעמנו אינו בגדלים כ"ש שיש לנו
לדרוש לחומרא ולחייב נשים בזינית
ו"ל דהא דנשים פטורות בזינית היינו
משום דילין לה (קדושין נה). רב אחא בר
רמיא

לא תלבש שעמנו. וסמך ליה גדילים תעשה לך ודרשינן סמוכן
ושרינן כלאים בזינית. אלמא אמי עשה ודמי לא תעשה: שאין חוסמין.
אין (ב) [סותמין] טעוניהם לכופה להתייבס לו אלא כופין אותו וחולץ.
חוסמין לינשא דקרא קא נקט דילין לה מלא תחוס: וסמך ליה
כו'. אלמא דרשינן סמוכן וגבי
כלאים בזינית נמי דרשינן: במשנה
טורה דיש. והאי סמוכים דכלאים
בזינית במשנה טורה הוא ודרשינן:
סמכו ענין לו. ענין הפרשה (ב) סמוכה
פרשת מכשף אלא שוכב עם בהמה
דגבי דהדי כתיבי: מכשפה לא תחיה.

דכתיב לא תלבש שעמנו גדילים תעשה
לך ואמר רבי אלעזר (ב) סמוכים מן התורה
מניין שנאמר (ב) סמוכים לעד לעולם עשויים
באמת וישר (ב) ואמר רב ששת אמר ר' אלעזר
משום רבי אלעזר בן עזריה (ב) מניין ליבמה
שנפלה לפני מוכה שחין שאין חוסמין אותה
שנאמר (ב) לא תחוסם שור בדרשו וסמך ליה
כי ישבו אחים יהיו (ב) ואמר רב יוסף אפילו
למאן דלא דריש סמוכים בעלמא במשנה
טורה דריש דהא ר' יהודה בעלמא (ב) לא דריש
ובמשנה טורה דריש ובעלמא מוגלן דלא
דריש דתניא (ב) בן עזאי אומר נאמר (ב) מכשפה
לא תחיה ונאמר (ב) כל שוכב עם בהמה מות
יומת שוכב ענין לו מה שוכב עם בהמה
בסקילה (ב) אף מכשפה בסקילה א"ל ר' יהודה
וכי מפני שסמכו ענין לו נוציא זה לסקילה
אלא אוב וידעונו בכלל מכשפים היו ולמה
יצאו להקיש להם ולומר לך מה אוב וידעונו
בסקילה אף מכשפה בסקילה ובמשנה
טורה מוגלן דריש דתנן (ב) גושא אדם אנוסת
אביו ומפותת אביו אנוסת בנו ומפותת בנו
רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפותת אביו
ואמר רב גדל אמר רב מ"ט דרבי יהודה
דכתיב (ב) לא יקח איש את אשת אביו ולא
יגלה כנף אביו (ב) כנף שראה אביו לא יגלה
וממאי דבאנוסה כתיב מעילויה דקרא דכתיב
(ב) ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה
חמושים כסף וסמך ליה לא יקח איש
וגו' ורבנן אי הוה סמך ליה כדקאמרת
השתא דלא סמך ליה (ב) דכתיב לא יקח
איש את אשת אביו בנתים) בשומרת יבם
בשני לאוין ובמשנה טורה מאי טעמא דדריש איבעית אימא משום
דמוכה ואיבעית אימא משום דמופני איבעית אימא משום
כן לכתביה רחמנא גבי עריות ואיבעית אימא משום דמופני דאם כן
לכתוב רחמנא לא יקח איש את אשת אביו לא יגלה כנף אביו למה לי
יעקב דמ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות דהוקשה כל התורה לתפילין והקישא עדיף מסמוכים ולמ"ד דתפילין לאו מ"ע שהזמן גרמא נייהו
אפשר לדידיה נשים חייבות בזינית מסמוכן דכל"ה נמי לרבנן דר' י' שמעאל צפ' התכלת (מנחות מג.) סבר נשים חייבות בזינית
דמייבי זינית זיליה והוה שלא הזמן גרמא וקשה הא דלייק צפ' התכלת דרז יהודה סבר לזינית מ"ע שלא הזמן גרמא מדרמי תכלת
לפורומא דלכניו בימיה וממאי דלמא ח"ג. דסבר דהוה הזמן גרמא מייבי נשים מסמוכן ו"ל דעדיפא מניה משני ליה התם ומיהו
קשה לזמן דפטור נשים מלזינית ה"ל למיפטרינהו מכלאים וע"כ נשים חייבות בכלאים דאמר ספ"ק דיבנה (דף ד:) כלאים למאי חזו ושמא
איכא ספ' ריבוי ענין כלאים (א): (ב) ורבי מפני שסמכו ענין לו בו'. דלמא תנא הוא דלא דריש סמוכים משום ג"ש דריש ר' יוסי
הגלילי צפ' ד' מיתות (סנהדרין סו.) (שם) דמפקא [סמוכים] דריש מלא תחיה כל נשמה דצפ"ק תדע דאלו מ"ע דגמר התם דבסקילה
מאס בהמה אם אש לא יחיה מי ינמא דלא סבר כרבנן דרשי' סמוכים בכל מקום אלא צפ"ק ע"כ משום ג"ש דמפקא סמוכים
ו"ל דהכא דייק מלינשא דר' יהודה דקאמר וכי מפני שסמכו משמע דלא דריש סמוכים בעלמא והא דריש ר' יהודה סמוכים צפ"ב
דקידושין (דף גג.) דקתני יכול לא יחלקו צדקים אצל יחלקו צדקים קלים ת"ל איש כחיו וסמך ליה אם על תודה וקאמר ה' התם
ספרא מני ר' יהודה איכא למימר דהתם ו"ו מוסף על ענין ראשון דריש דכתיב ואת תורת זכח השלמים א"י משום דמוכה דמלא
כתיב בפרשת ויקרא א"י משום מופנה דאיש כחיו מיותר דה"ל למיכתב לכל בני אהרן תהיה ותו לא והא דקאמר במשנה טורה דריש
א"ה בעלמא אלא דמשנה טורה קיס ליה דכולהו מוכה או מופנה ולא חס להציא אלא אחד מהם: (ב) וסמך ליה לא יקח איש את אשת אביו.
ורבנן לא דרשי' משום דלא יקח מוסף צין פרשת אנוס ללא יגלה: (ב) דא"כ (ב) כתביה גבי עריות. דלע"ג דצפ"ק למיכתביה הכא
להיקישא ללא יצא ממנו דמכא דרשינן ממאי הוה צין לר"ע צין לרבנן צפ"ק בפקה החולץ (קמ"ג מט.) התם נמי סמוכן מיעבו ודרשינן
מופנה דמוכה או מופנה ואת"ו גבי מכשפה נמי לדרוש ר' יהודה דמוכה מילתא מללא כתיב כל שוכב עם בהמה גבי עריות ו"ל דלא
שייך גבי עריות דאין זנות לבהמה א"י לא חשיב מוכה כיון שהלמד נכתב במקומו ומיהו לענין מופנה לא איכפת לן בהי מיינהו:
אם כן בכתוב רחמנא לא יקח איש וגו' לא יגלה כנף אביו למה לי. מדנקט לא יגלה בלא ו"ו משמע דלכוליה קרא בעי למה לי וקשה
למאן מייבי ליה לשומרת יבם כדדריש ליה רבנן לקמן ואית דגרסי ולא יגלה כנף אביו למה לי ומפריש דלא צידי קא בעי למה לי דפשיטא ליה
דלא צידי קאי אכל לא יגלה מצי למימר דרשי ליה לשומרת יבם כמו רבנן. ורבי"ן פי' דשפיר גרס לא יגלה בלא ו"ו ואכוליה קרא קעבי למה
לי דמשמע ליה להש"ס דלא מוקף ליה בשומרת יבם של אביו כיון דכלאו הכי איכא אסור יצמה לשוב ואסור דודתו ולא מוקמין גבי בלאו
מירא היכא דאיכא למידרש צפ' נושאין על האנוסה (קמ"ג מט.) אמרי' נמי לדרבנן לא צפ"ק דרשינן לשומרת יבם אלא לעבור עליה ג' לאוין:
מכ"י

דכתיב לא תלבש שעמנו וסמך
ז"ה גר"י"ם וכו'. ואיכא
ליכא למימר דלמקום גדלים אלא
תלבש שעמנו כדאמר בסמוך במקום
כי ישנו לא תחוס דל"כ לשתוק
קרא מיינה וממילא ידעינן דלא דמי
עשה לזינית לאו דללאים וגבי יצמה
נמי בסמוך ליכא למידרש כי הכא
דכלאו קרא ה"א דחוסמין אותה ולא
יחלוץ לה על כחו הקשה ר"ר יעקב
דאורלייני"ש דלחייבו נשים בזינית
לדית לן למימר כל שישנו בלא תלבש
שעמנו ישנו בגדלים חף ע"ג דלאו
היקש הוא אלא סמוכים דתרי קראי
נייהו מ"מ דרשינן הכי צפ"ק דערבין
(דף ג:) ובהתכלת (מנחות מג). דקאמר
הכל חייבין בזינית כהנים לזיס
ישראלים ומסיק דכהנים צפ"ק דערבין
ישארילס הואיל ואישתרי גביהו
כלאים בזינית מ"מ לא לחייבו קמ"ל
נהי דאישתרי בעידן עבודה שלא
בעידן עבוד' לא אישתרי דמשמע דאי
אישתרי לגמרי הו מיפטרי בזינית
דהו דרשינן כל שאינו בלא תלבש
שעמנו אינו בגדלים כ"ש שיש לנו
לדרוש לחומרא ולחייב נשים בזינית
ו"ל דהא דנשים פטורות בזינית היינו
משום דילין לה (קדושין נה). רב אחא בר
רמיא

(א) ברכות י. [ע"ש],
(ב) [מסות כג.], (ג) ברכות
כא; (ד) [פסחים כו.], (ה) ברכות
(ו) סנהדרין לו.; (ז) ברכות
כא; לקמן טו., (ח) לקמן מט.
(ט) [א"ל], (י) רש"י מ"ג,
(יא) עין מוספות מנינה י.
ד"ה לעבור; (יב) [א"ל]
(יג) [ע"ש]; (יד) וישין מוס'
פסחים מג.; ד"ה ס"ד
אמנה ומוס' ערין ג.; ד"ה
הי כהנים; (טו) [א"ל פסח];

תורה אור השלם

1. (א) לא תלבש שעמנו
צמר ופשתים יחד;
(ב) גדלים תעשה לך על
אבנע כנפות כסותך
אשר תבשם בה;
דברים כב יא-כ
2. סמוכים לעד לעולם
עשויים באמת וישר;
הלכות ק"א
3. לא תחוסם שור
בדרשו; דברים כד י
4. כי ישבו אחים יחד
ומת אחד מהם וכן אין
לו לא תהיה אשת המת
החוצה לאיש רך יבמה
יבא עליה ולקחה לו
לאשה ויבמה;
דברים כה ה
5. מכשפה לא תחיה;
שמות כב יז
6. כל שוכב עם בהמה
מות יומת; שמות כב יח
7. לא יקח איש את
אשת אביו ולא יגלה
כנף אביו; דברים כג א
8. ונתן האיש השוכב
עמה לאבי הנערה
חמושים כסף וזו תהיה
לאשה תורת אשר ענה
לא יוכל שלחה כל
ימיו; דברים כב כט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שאין
חוסמין און כו. י"ב עין
מכות דף כו ריש ע"א
ד"ה אין חוסמין און
מנערין צם שלל חלמת ר'
אפשי' צו ע"כ; (ב) ד"ה
סמכו וכו' דהמנינה
פרשת: (ג) ד"ה מוסף צין
וכי לנפיה סמך ואח"כ
י"ל ד"ה וסמך ליה לא
יקח איש וכו' ודרשינן
סמוכן דבאנוסה
משתעי ומפותת
באנוסה דרשינן איהו
תורה' אישתי ומסקנא
דמילתא דרב גידל
בפרק נושאין על
האנוסה סמך:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א' תוס' ד"ה וכו מפני
שסמכו ענין לו וכו' ה"ה
בעלמא אלא דמשנה טורה
וכי. י"ב אכל הרב"ן סי'
לו דף י"ד ע"ד כסופי כמב
דדוקא במשנה טורה דריש
ולא בכל המורה תעמי
משום דכל המורה תעמי
הגורה ונאמר אלא וכן
מוקדם וממילא אכל מש
ספיר משנה טורה פרשה
אחר פירש לא קרי אלא
להדרש כמ"ל:

דכתיב לא תלבש שעמנו וסמך
ז"ה גר"י"ם וכו'. ואיכא
ליכא למימר דלמקום גדלים אלא
תלבש שעמנו כדאמר בסמוך במקום
כי ישנו לא תחוס דל"כ לשתוק
קרא מיינה וממילא ידעינן דלא דמי
עשה לזינית לאו דללאים וגבי יצמה
נמי בסמוך ליכא למידרש כי הכא
דכלאו קרא ה"א דחוסמין אותה ולא
יחלוץ לה על כחו הקשה ר"ר יעקב
דאורלייני"ש דלחייבו נשים בזינית
לדית לן למימר כל שישנו בלא תלבש
שעמנו ישנו בגדלים חף ע"ג דלאו
היקש הוא אלא סמוכים דתרי קראי
נייהו מ"מ דרשינן הכי צפ"ק דערבין
(דף ג:) ובהתכלת (מנחות מג). דקאמר
הכל חייבין בזינית כהנים לזיס
ישראלים ומסיק דכהנים צפ"ק דערבין
ישארילס הואיל ואישתרי גביהו
כלאים בזינית מ"מ לא לחייבו קמ"ל
נהי דאישתרי בעידן עבודה שלא
בעידן עבוד' לא אישתרי דמשמע דאי
אישתרי לגמרי הו מיפטרי בזינית
דהו דרשינן כל שאינו בלא תלבש
שעמנו אינו בגדלים כ"ש שיש לנו
לדרוש לחומרא ולחייב נשים בזינית
ו"ל דהא דנשים פטורות בזינית היינו
משום דילין לה (קדושין נה). רב אחא בר
רמיא